

Formandsberetning EHF 2015

Velkommen til den 39. ordinære generalforsamling

Årets gang i foreningen følger efterhånden ganske faste rammer, men i år er der dog lidt afvigelse.

De fleste kræfter lægges som sædvanligt i Lethrica, der jo er det fælles blad for de fem kulturhistoriske foreninger i kommunen.

Her bidrager foreningen ganske pænt til fællesskabet, idet jeg stadig hænger på lederen – fordi ingen andre vil – eller som de andre så sødt siger: ”Fordi du gør det så godt”.

Thyra står for redaktionen til alles tilfredshed. Selvfølgelig er der ind imellem delte meninger på redaktionsudvalgsmøderne, men der drejer sig altid om absolutte småting – kommaer, citationstegn, kursiv, baggrundsfarve og sådan noget – og vi snakker os til rette.

Birte har bidraget med en større artikel: De tre ture til København. Jeg med diverse småting og min kone Karin som sædvanligt med Sagn og Myter fra Lejrengnen. Her bidrager Poul Holst også som sædvanligt med sine fine illustrationer, der virkelig fanger sagnenes sjæl ind.

Tak til jer alle for bidragene til Lethrica.

Hjemmesiden. Her går det bedre og bedre. Vi mangler dog stadig enkelte adresser. Her er det også Thyra, der holder for.

På hjemmesiden vil man finde en grundigere omtale af de afholdte arrangementer end i Lethrica. Desuden – det er nyt – et billedgalleri med flere billeder end i bladet. Man vil også kunne læse udtalelser fra bestyrelsen, pressemeddelelser, formandens beretning, referat fra generalforsamlingen, regnskab osv.

Så er der ofte bud efter formanden som foredragsholder. Det sker ikke på foreningens vegne, men var han ikke formand, fik han lov at blive hjemme. Det kræver bare en del tid - også med forberedelse.

På det lokale plan i Lejre Kommune går samarbejdet fint – og vi er da stadig med i Dansk Lokalhistorisk Forening. Vi er ikke aktive her, men måske kan vi få glæde af det en dag i forbindelse med publikationer. De administrerer nogle Tips og Lottomidler.

Som noget helt nyt og grænseoverskridende vil vi prøve at kommunikere over Elverdamsåen – den lokale Berlin-mur. Vi vil optage Tølløse Lokalhistoriske Forening på vores mailliste, således at de kan videresende indbydelser til vores

arrangementer og omvendt. Vi håber, at man vil tage positivt imod en sådan udvidet medlemservice.

Årets arrangementer.

Årets første arrangement var forårsturen til *Allindelille Fredskov* den 6. april. Vejret var elendigt, så de blå anemoner holdt hovederne lukkede.

Valborgaften den 30. april i samarbejde med møllevennerne kørte som sædvanligt fint.

På *Kulturdagene* havde vi sammen med vores to søsterforeninger to kulturhistoriske busture rundt i kommunen med kommunal underskudsdekning den 3. maj og den 6. maj. Der var fulde busser og fornemmede vi tilfredshed.

Den 24. maj besøgte vi *Jernbanemuseet* i Roskilde. Det var en herlig oplevelse for alle raske drenge af begge køn og alle aldre at møde de prægtige sorte mænd og deres ligeså prægtige maskiner. Her var det Ole, der holdt for. Tak til Ole.

Den 14. august fejredes *Mølle-Maries 112-års fødselsdag* på Tadre Mølle med optræden af visesanger Erik Grip og masser af kaffe og kager. Det blev en stor succes. Her er EHF medarrangør. Vi kan jo ikke som møllevennerne stille med et arbejds hold på en snes mand. I stedet betaler vi annoncen for det gode formål, og indbyder vore medlemmer direkte og formanden fortæller om Marie.

Den 30. august stod Hans for en heldags udflugt til *Herregårde i Sydvestsjælland*.

Den har jeg hørt meget pænt om – som forventet, når Hans arrangerer. Man kunne ønske sig flere deltagere, men vi holder fanen højt. Vi skal ud af kommunen én gang om året. Tak til Hans. Selv var jeg i Østrig på dagen.

Den 27. september var der vandretur til åstederne for *Sagn og Myter fra Lejreengen*. Denne gang til Lommestenen, der ligger tæt på dæmningen over Tempelkrog. Det blev et tilløbsstykke.

Den 28. oktober havde vi et velbesøgt rigtig godt foredrag her på Gundestedgård om *Våbenedkastningerne under Anden Verdenskrig*.

Den 23. februar prøvede vi noget nyt nemlig et foredrag i fælles regi for de tre historiske foreninger om *De ungarske soldater i Danmark* ved krigens slutning. Hermed markerede vi også 70-året for denne tragiske og lidt glemte historie. Det lykkedes bare. Medlemmerne vil altså godt komme hos naboerne.

Bygningsbevaringsprisen er jo et kommunalt projekt. Vi har været betænkelige ved, at kommunen har indlagt energihensyn i bedømmelsesgrundlaget, bestemt ikke fordi vi at frådse med energien, men energihensyn og bevaringshensyn kan godt kollidere.

For fredede bygninger kan energioptimering slet ikke komme på tale. Vi kan ikke isolere Åstrup hverken udvendigt eller indvendigt.

Der er nu nedsat et bedømmelsesudvalg, og det ser ud til at gå. Jeg repræsenterer de tre historiske foreninger. Vi har indkaldt forslag. Der kom kun et, men et på mange måder meget tiltalende forslag. Vi ville meget gerne i gang, og vi var tæt på at præmiere en meget flot istandsættelse, men på bagsiden - synligt fra flere naboer - var en hel gavltrekant i glas. Den gik ikke, det var hele udvalget enige om.

Efterfølgende har vi foreslået kommunen at lempe lidt på reglerne for præmiering bl. a. angående tidshorizont, nyere byggeri, erhvervsbyggeri og omgivelser/helheder, for at give udvalget større råderum. Vi håber, at det går igennem.

Arkiverne er gennem årene og nu i den nye Biblioteks og Arkivplan blevet ramt hårdt af sparekniven.

Lejres arkivalier flyttes til Hvalsø og Bramsnæs' til biblioteket i Kr Hyllinge. På Lejre Bibliotek og i Kr Hyllinge oprettes et en arkivlæsesal, og eneste tilbageværende uddannede personale Bente Trane skal så køre rundt og betjene de tre "arkivsteder". Det giver sig selv, at man i Lejre og Bramsnæs er kede af det og bange for at miste frivillige medarbejdere.

Omvendt har vi her i Hvalsø gode erfaringer med arkiv og bibliotek i samme hus.

Vi ved godt at planen er en spareøvelse. Alligevel har vi anbefalet kommunen som vejen frem gennem en tidsbegrænset bevilling at støtte en registrering af puklen af arkivalier og ikke mindst en digitalisering af dem.

Fra politisk side erkender man problemet og erklærer, at man er indstillet på at løse det på sigt.

DSI-TM. Her har vi jo ½ bestyrelsespost. Vi er nu i dialog med kommunen om møllens vedligehold. Vi er blevet bedt om at udarbejde et budget, og vi har haft møder med forvaltningen. Vi håber, at vi kan overbevise dem om, at vi ikke kan vedligeholde Tadre Mølles samlede bygningsmasse samt mølledam, stemmeværker, vandrender mm. for museets husleje på 60 000 kr om året. Vi burde for længst have nytækket stald og lo for 200 000 kr. I stedet lapper vi igen – igen – igen. Det er penge lige ud i luften. Jeg havde ikke råd til det derhjemme.

Museumsrådet

Rådet har været samlet to gange og er blevet orienteret om Roskilde Museums planer.

Jeg har svært ved at se, at museumsrådet har nogen funktion og dermed en berettigelse. Af hensyn til det gode forhold til kommunen, har vi dog valgt endnu ikke at smække med dørene.

Kommunen har afsat tre millioner kr til en ny udstilling på Lejre Museum.

Begejstringen hos os var stor, indtil vi blev klare over, at midlerne var til museets planer.

På et møde med to ledende politikere argumenterede vi forgæves for, at Lejre Kommune sammen med os og borgerne skulle udarbejde sin egen vision på museumsområdet, og så sige til museet: Det er det, vi ønsker, at I skal arbejde for og det er det vore penge er øremærkede til.

Kommunens repræsentanter i museets bestyrelse valgte imidlertid at tilslutte sig museets arbejdsplan, med den argumentation at man deltog i et museumssamarbejde, og så lod man museet om at udarbejde planerne.

Det er demokratiets vilkår, men vi var meget skuffede og meget kede af det.

Det gik da også ganske som vi forventede - næsten vidste at det ville gå. Det lykkedes ikke museet at interessere de nogen af store fonde for sit lidt ambitiøse projekt.

Derfor bliver den nye udstilling kun for, hvad kommunens midler rækker til minus diverse museale fællesudgifter.

Vi havde drømt om en udstilling med udnyttelse af alle fire længer i begge plan samt en overdækket gård. En udstilling der svarede til Lejres placering i Danmarkshistorien, og absolut også en udstilling som Lejre kunne bære og fortjente.

Nu får vi en udstilling i de nuværende udstillingslokaler. Den bliver sikret, så Odin og nogle andre væsentlige genstande kan udstilles.

Det er naturligvis en forbedring.

Så er det op til den enkelte, om man vil glædes over forbedringen eller græde over de skønne spildte muligheder, for det helt rigtige koncept havde kunnet afkaste betydelige fondsmidler. Det ved vi!

Jamen, kan udstillingen da ikke udbygges senere? Jo naturligvis kan den det, men det er ikke den slags udbygninger, der er mest interessant for de store fonde. Det er der ikke megen prestige i. Skal der udbygges, så skal det i givet fald ske for kommunale midler.

Vores Hvalsø – eller Hovedgaden

Her har vi haft den glæde, at kommunen har lyttet til vores ønske om at få en professionel registrering af Hovedgadens bevaringsværdier – en såkaldt SAVE-registrering.

I den forbindelse har jeg og flere bestyrelsesmedlemmer bistået Vores Hvalsø med oplysninger, billeder og film samt med afgrænsningen af registreringsområdet.

Stor ros til et meget engageret og venligt personale i Vores Hvalsø.

En registrering beskytter ikke noget, men den er en forudsætning for i dag at kunne få udpeget bygninger som bevaringsværdige i en forhåbentlig kommende ny lokalplan.

Her har vi peget på, at det er vigtigt at åbne for, at Hovedgadens tomme erhvervslokaler også kan anvendes til boligformål. Dette synspunkt har også mødt forståelse.

Jeg skal understrege, at vi i bestyrelsen ikke stiller problemet op som i dele af pressen: Bevaring eller udvikling. Vi er ikke imod en udbygning ned imod Søen, men vi bryder os ikke om Søtorvet i anpartsselskabets udformning, bl. a. fordi den medfører nedrivning, som vi nærmest anser for hærværk, og fordi vi på grund af det allerede nybyggede ikke er trygge ved udformningen af eventuelt kommende nybyggerier i anpartsselskabets regi.

Vi er ikke imod ”nyt og spændende”, men det nye er ikke spændende, og det spændende er ikke nyt.

Fremtiden

Der bliver igen i år to busture på Kulturdagene, Valborgaften, Mølle-Maries fødselsdag, en tur til åstederne for Sagn og Myter – denne gang Ejby Ådal - og en eftersommertur til Røsnæs og Kalundborg ved Hans.

Lethrica vil byde på en større artikel – som jeg har begået - om etatsrådinde Marie Kofoed – Danmarks eneste kvindelige etatsråd – her i 100 året for kvindernes valgret.

Desuden vil vi naturligtvis fortsætte vores engagement i SAVE-registreringen og planlægningen i Hovedgaden i Hvalsø.